

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

Præcepta de oratione Nuptiali. Ex Dionysio Halicarnassensi. Similia fermè
habet Menander Rhetor Περί επίδαλαμίων. Oeconomia. Capvt IX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

vel si fido non caritas, Est in Græco εἶναι οἱ καρποὶ διμητριακοὶ ἢ πίσεως.

Deinde ἐπιπορήσεις δέ που καὶ περὶ τούτων ἐλάσους, ex quo apparet ἐπιπορήσεις non referri ad πίσεως, puto legendum cum Sylburgio πίσεως, nam pinus, vt testatur Archias, præcium quoque fuit eorum certaminum.

Præcepta de oratione Nuptiali.

Ex Dionysio Halicarnassensi.

Similia fermè habet Menander Rhetor
Περὶ ἐπιδαλαμίων.

Ὀἰκονομία.

CAPVT IX.

EXordium officiosum ad amicum, in quo ad significandam gratulationem suam ysus est verbis, συγχορεύειν, καὶ ἀναβακχεύειν. Bacchati dicuntur οἱ ποιητῶν, καὶ ῥητόρων ἐν βίαισι.

Staius in epith. stella,
Multumque pares bacchamur ad aras.
Primum argumentum, à Dijs (inquit) inuētoribus ducetur. Christiani tanto vberius habent hoc argumentum, quanto Dei nuptiarū auctoris maiestas, laruas omnes falsorum numinum obscurat.

Epithalami
seu Nuptialis
orationis
partes.

Secundum argumētum, à natura, ipsiusque vi, & in rebus omnibus prognerandis fecunditate, qui locus a Statio pertextus est in epith. Stella, versu 182. μετὰ τὴν λύσιν τῆ χάριτος ἐνδὺς ὑπὸ τὴν φύσεως ἐδημοουργήθη γάμος.

Menander Rhet.
Tertium argumentum, honestas nuptiarum.

Quartum, effectus, quædam species immortalitatis. τὸ ἀνδρόπειον ἐκ τῆ κοιωνίας τῆ γάμου γέγονεν ἀθάνατον.

Quintum argum. varia adiuncta, & utilitates, quæ ex castis nuptijs proueniunt. Temperantia ex vagis thoris coercitis. Affectus prolixior erga patriam, ob maius vinculum necessitudinis. Miseriæ humanæ tolerabiliores ex societate. Voluptates ex eodem contubernio iucundiores. Propagatio familiarum, pagorum, vrbium, affinitates, & amicitia, vbi exempla felicium conuubiorum afferenda.

Nuptiarum
fructus,
si om
Matrimonium.

De Epidictica oratione.

Sexta pars, votum pro felicitate nuptiarū, & coniugum concordia. Omen, & præfagium de liberis futuris, ac eorum honesta educatione. Filij patrum imōtis ἐμφυχοί Exempla de claritate filiorum, & eorum gloria in parentes redundante erunt proferenda.

Septima pars, laus coniugum, quæ præcipua est totius operis, & in nobilium pangyricis cæteris præponenda. Afferuntur laudationis istius capita, de quibus supra dictum est liquidius.

Octauum, Vaticinium de excellentia filiorum. Character autem huius orationis debet esse simplici cura limatus ἀφελής & Xenophōταύς.

Sic igitur ille.

Mhi profectò iucundum admodum fuisset, tuis non solum adesse, sed interesse nuptijs, o carissimum caput: quo tecum simul chorum ducerem, tecum baccharer, & paulò post conficiendum matrimonium iterum, atque iterum laudibus extollerem, Hymenæūque (quem in nuptijs dici par est canerem. Verum cum vinculum hoc, quod ad litterarum studia, ad præsentemque eruditionem atinet, nos inuicem separet, (absit enim vt mente, affectu, & cogitationibus, quæ ad animorum coniunctionem spectant, inquam seiungamur) idcirco habeo hoc à me tãquam aliquod munus, ad vsum, atque ornamentum nuptiarum, vt nec expers, nec ignarus sis eorum, quæ de his dici consuevere: seu tu id apud te ipsum seruare, siue alicui tanquam symbolum ad promerendam gratiam conferre volueris, fortè igitur & tu iam à iuuentutis initio huiusmodi orationem prolusisti, dum primam apud me Rhetoricorum viam ingressus, tum cæteris conferibendis, componendisque rhetoricis exercitationibus operam nauares, tum etiam ea quæ quæstiones vocantur, & ex his ea, quæ ad orationem de nuptijs pertinent, & cohortationem ad eiusmodi res studiosè admodum persequereris. In illis enim, quæ præcipua sunt, hanc etiam in primis materiam iuuenes ad scribendum deligunt, an sit vxor ducenda. Oratio autem, quam nunc in manibus habemus, in eiusmodi locutionum genere versatur: nec ab ijs, quibus in quaestionibus Deorum vti consueuimus, distendere videtur: quod hi scilicet inuenere, ostendereque hominibus nuptias. Iupiter enim, & Iuno, primi coniungentes, & copulan-

Iupiter Pa-
ter.
Iuno iuga.
lantes. Proinde hic quidem omnium pater vocatur; illa verò, iuga nuncupatur, quod marito foemina coniungat: & ab istis dijs reliquorum Deorum, qui in nuptijs celebrantur, ac nuptiales, natalisque appellantur, cœtus in mortalium vitam prodijt. Et nuptiæ sunt in causa, vt Dijs isti ita nominentur, colantur, maximoque in honore habeantur. Nam absque nuptijs, neque horum Deorum cultus celebrationesque ad homines pervenissent. Deinceps orationem de natura oportet inducere, quod hoc ipsius est opus, generare scilicet, concipere, & partum ferre. Idque per omnia ipsius opera, & animalia, & plantas transire.

Nuptiarum
lusu.
Adducemus postea differentiam, quæ est in hominum cœtu, atque societate: quod alia sanè imprudenter, & temere miscentur, homo autem ordinem quendam matrimonij, & institutum inducit, non vt gregatim fetarum more lascivire concedat, sed qui duorum maximè commodorum coniunctionem, societatemque per vniuersam vitam excogitauerit. In qua planè re commemoranda attinges, à fera, agræque, ac erratica vita discessisse, & ad humanum, mansuetum, ordinatumque victum per matrimonium deductos fuisse. Et hominum genus eum mortale sit, ex matrimonij coniunctione, atque Societate, propter continuationis seriem, immortale effectum fuisse. Nam susceptione posterorum, veluti lumen accenditur: quod & posteritati per generationem hominis permanet, ac nunquàm extinguitur. Et hoc vtrique symbolum optimum, non pecuniarum, aut possessionum, sed ipsius naturæ, & generis, non iniuria quispiam dixerit. Scrutaberis, & quæres præterea post hæc, quot bona eis contingant, qui vxores ducunt. Primum quidem, ad gloriæ existimationem, Nam temperantiæ fructum, quæ nimirum optima virtutis est pars, statim ab ipsis nuptijs assequi incipiunt. Matrimonium enim, continuo temperantes homines reddit: quoniam ij, qui ad id sese contulere, ab illegitimo, inordinatoque coitu liberati, ad solam propriam vxorem respicere videntur. Ex hoc namque homines honoratiores euadunt, fideiiores, benevolentioresque omnibus in rebus erga patrias censentur: eo quod suos ipsorum liberos, tanquam obsides, patrijs dedezint: propter quos in primis necessarium est, vt in consilium adhibeantur, recipianturque. Ad dolores etiam, & difficilia quæ sunt in vita,

nuptiæ sunt vtilissima: quippe quæ hæc tanquàm onera reddant leuiora, cum molestiarum omnium vxores faciamus participes, & ex societate, & communicatione non minimam capiamus consolationem. Hinc ea, quæ suauius iucunda sunt, necesse est vt videantur iucundiora: cum ipsi non nobismetipsis tantum letemur, sed filios, vxores, aliosque consanguineos habeamus, quibuscum hæc communicemus, qui profecto hæc nobiscum celebrent, nobiscum gaudeant, ac lætitia simul effertur. Hac de causa dies festi, solemnes celebrantur, ludi, conuentus publici, iucundiores sunt: quia inter multos fiunt, & cum multis communicantur. Ex qua nimirum re affinitates augeri necesse est.

Addes etiam, quod ex hoc primum habitationes, domusque sunt ædificatæ, ædificia coniuncta, postea pagi, vicique facti, & deinde ciuitates constitutæ. Ex matrimonio vero quam plurimorum cognitio, & cum externis hominibus affinitas, cognitioque est consecuta. Ad quod comprobandum, apponendæ erunt, & commemorandæ celebres, & gloriôsæ nuptiæ, vel antiquæ: & bona, quæ propterea hominibus prouenere, explicanda: & difficilia, atque molesta fere omnia matrimonio pepelli, nec non fugari, demonstrandum, & quo pacto Menelaus propter nuptias Helenæ immortalitatis factus sit, & Peleus ob Thetidis matrimonium, & Admetus propter Alcestim fatalem mortem euitauerit.

Vbi autem de his satis dictum fuerit, precibus, quæ honorum petitionem pro nuptijs, ac susceptione liberorum habeant, vt eris. Præterea tibi erit effingenda malorum auersio veluti prædicenti qualis vita sit futura cum liberis, & quod eorum chorus, si contingat, erit inspicienti iucundissimus, & quod rursus instaurabitur quodammodo, & vnâ cū proprijs liberis iterum adolescet. Tum etiam memorare oportebit ea, quæ & ipse aliquando in iuuentute gesserit. Suavis enim, & iucunda eorum, quæ in pueritia nostra fecerimus, recordatio: nec aliud est, quod nos rursus faciat reuiuiscere. Si verò quispiam suam ipsius imaginem inanitatam inspiciens delectatur, quædo hanc non inanitem, verum expressam, viuam, & spirantem intuetur, & non vnâ, sed multas, (si ita contingat) quanto magis lætari debet: hinc rursus discedendum, & attingendæ sunt, atque commemorandæ aliqua historia, in quibus sint, quotquot mortales propter

Pueritia ve-
cordatio
iuuani.

liberos floruerint, & propulsatis atque auer-
sis malis, foelices, fortunatique euaserint, vt
Anchisa, Aeneae opera, contigit. Opus est e-
tiam personas illorum, qui matrimonio con-
iunguntur, nequaquam silentio praeterire, sed
harum quoque laudes in medium afferre. A-
liquando igitur hac dicendi forma in princi-
pio, aliquando in fine vtendum est. Si enim
personae fuerint gloria admodum celebres, in
principio, si minus insignes, haec erunt sub-
tenda, & ultimo loco recensenda. Laus autem,
ea quae in laudationibus sunt, continebit, &
loci iidem ipsi erunt, a patria, a genere, a natu-
ra, ab educatione; & quod aequales, similes,
certique ambo sunt. Sumes itidem laudandi
argumentum ab ipsorum parentibus, atque
maioribus: qui profecto si ex eadem sunt pa-
tria: quod iam diu familiares, atque peculiare
ex loco sunt: si autem ex diuersis, quod a Dijs
optimis maxime in hanc societatem coacti
fuerint: item si ex eodem genere sunt, quod
incrementum, amplificatio, & familiaritas
affinitatis alia ad aliam accessit: proinde vin-
culum multo firmitus, & validius effectum
est. Quando autem a varijs studijs, atque in-
stitutis sunt, vt militiae, vt literarum, concen-
tum hunc, cum sapientiae sit adiuncta forti-
tudo, optimum esse consentaneum est. Adde
insuper, quales par est futuros illos, qui ex his
procreati suscipiuntur. si autem tu ipse, qui o-
rationem haberes, uxorem duceres, de hoc
ipso eleganter, & venuste exordium faciendum
est: quod si amatores amores, & delicias suas
laudant, multo nimirum magis te decet ma-
trimonium laudare, quam illos suas ipsorum
delicias: & quod oratione, & disciplina etiam
ex hoc vtendum est, tanquam iam exordien-
tem, & de filijs vaticinantem, quod & ipsos
in ijs, quae ad disciplinam pertinent, praestan-
tes euasuros verisimile, ac nequaquam dissen-
saneum est. A simplici vero elocutione non exit
discedendum, sed Xenophontis, & Nicostriati
vestigijs inhaerendum, in paucis ad grauitate
orationem efferendo, si alicubui sententiaru
cogat magnitudo. Haec ille.

Præcepta de oratione natalitia.

*Genealogias
artificium.*

Partes, & cupita Genealogica Ora-
tionis.

CAPVT X.

PRimo occurrit, Tempus & dies, si quid in
eo celebre. Calenda natalibus felices aesti-
mabuntur. Item dies septimus, & sextus. No-
nus dies mensis Soli consecratus. Quintus de-
cimus Mineruae sacer & plenilunio illu-
stris.

Secundo, Anni tempestas commendanda.

Tertio, Dies festi, si ita contingat, commem-
morandi.

Quarto, Locus in quo quis natus est, con-
siderandus.

Quinto, Familia eius, qui laudatur, commemo-
randa.

Sexto, Deueniendum ad partem orationis
praecipuam, quae est laudatio eius, cuius dies
natalis anniuersaria memoria celebratur, ubi
praescribitur modus & character istius lauda-
tionis.

Septimo, precatio & votum.

SEquitur oratio quae in puerorum natiuitate
dici consuevit: nuptias enim partus subse-
quatur oportet: quam & ipsam hoc modo
conuenit perficere. Cum natiuitatis vniuersi-
tatisque principium sit dies, in qua in lucem
editur, pauca de die dicantur necesse est, quae
quasi laudem decaionis cuiusdam & opportu-
nitatis complectantur, atque contineant. Si
vtrique proprium aliquid insigne, vel decorum
praeter alios dies habuerit: vt si calendis natus
sit, quod est mensis principium, principium
autem est optimum, & a principio suat omnia:
& quod est totius dimidium, vel totum, au-
ctore Platone. Si vero septimus, vel sextus sit,
sacros hos dies, Dijsq; dicatos esse dicemus, *Dies nonni*
& communitatem quandam esse cum dijs *mensis Soli*
ipsis, ob natiuitatis opportunitatem. Poteris *Sacer.*
etiam de nono dicere, quod est soli consecra-
tus: & quod consentaneum est, illum qui in
eiusmodi die natus fuerit, insignem & illu-
strem euasurum, & forte etiam (quemadmo-
dum est Solis natura) beneficum. Si autem
fuerit quintusdecimus, hunc itidem Miner-
uae attribui, & in hoc perfectum esse pleni-
lunium: & quod par est, huius viri natiuitate e-
iusmodi futura, vt in ea nihil desit. Eodem etiam
modo de reliquis diebus, quos aut principio,
aut fini accommodare studebis: & considera-
tis ijs, quae in medium possis afferre, sic lau-
dem conficere conaberis. Postmodum vero &
tempus cuiusmodi sit, considerare necessari-
um erit: & omnem tempestatem, aut hye-
mis, aut veris, aut reliquarum anni partium,
quem-

*Superstitio
antiquoru
Dies 15.
Minerua
consecratus.*